herpy

SCYNKI

Centralian Blue-Tongued Lizard

Tiliqua multifasciata

Masywny scynk z suchego wnętrza Australii o szerokim, jasnoszarym do jasnobrązowego ciele i licznych pomarańczowobrązowych poprzecznych pasach od karku po koniec ogona. *Tiliqua multifasciata* ma dużą głowę, czarny pas za okiem i niebieski język, a do utrzymania potrzebuje dużego, suchego terrarium z ogrzewaniem i UVB.

Rodzina: Scincidae Dawna nazwa: *Tiliqua occipitalis multifasciata*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**40-45 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**Za dnia i o zmierzchu**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Pustynia i półpustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**150 × 60 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**37-40 °C**
Temperatura w nocy	**18-24 °C**
Wilgotność	**20-40%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce, rośliny i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Wielkość miotu	**2-10 młodych**
Zniesienia w roku	**1**
Ciąża	**90-120 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Tiliqua multifasciata to masywnie zbudowany scynk o krótkim, szerokim ciele, wyjątkowo dużej głowie i krótkich nogach. Należy do największych ze wszystkich gatunków scynków. Dorosłe osobniki mają 40-45 cm długości łącznie z krótkim, stosunkowo smukłym ogonem, ciało od pyska do kloaki mierzy do 30 cm, a dorosłe zwierzęta ważą około 200 g. Barwa podstawowa jest blada, brązowa do szarej, a w poprzek ciała i ogona biegnie dziewięć lub więcej pomarańczowobrązowych pasów, znacznie szerszych od odstępów między nimi i najwęższych na środku grzbietu. Czarny pas otacza oko i ciągnie się aż nad ucho, a tylna strona ud jest czarna. Brzuch jest kremowobiały do białego. Jak u wszystkich gatunków z tego rodzaju język jest niebieski i jest pokazywany jako groźba razem z głośnym syczeniem i otwartym pyskiem.

T. multifasciata przypomina blisko spokrewnioną *Tiliqua occipitalis*, której podgatunek był wcześniej w niej widziany. Oba gatunki zamieszkują częściowo te same regiony. *T. multifasciata* rozpoznaje się po wąskich, licznych pasach i czarnym pasie za okiem. Gatunek jest rzadki w terrarystyce.

Występowanie i środowisko

Tiliqua multifasciata żyje we wnętrzu i północno-zachodniej części Australii. Zasięg rozciąga się od północnej połowy Australii Zachodniej przez północną Australię Południową i Terytorium Północne po zachodni Queensland, a gatunek jest znany także z najdalszego północno-zachodniego krańca Nowej Południowej Walii. Miejscem typowym jest misja Hermannsburg nad górnym biegiem rzeki Finke na Terytorium Północnym.

Gatunek nie jest zagrożony, ale pożary, fragmentacja siedlisk i toksyczna, zawleczona *Rhinella marina*, której zjedzenie może zabić zwierzę, stanowią zagrożenie w regionach północnych.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w suchych i półsuchych regionach: na kamienistych wzgórzach, czerwonych piaszczystych pustyniach i równinach porośniętych trawą spinifex. Jest naziemny i osiadły: pojedyncze przemieszczenia są krótkie, a zwierzę pokonuje łącznie około 120-245 m dziennie. Chroni się pod krzewami, kamieniami i kępami traw oraz w norach, a wygrzewa się na otwartym terenie. Jest przede wszystkim aktywny w dzień, ale niektóre populacje zmieniają rytm dobowy w zależności od pory roku i bywają aktywne także w chłodniejszych godzinach. Aktywne zwierzęta mają temperaturę ciała około 33 °C.

Klimat cechują gorące, suche lata i zimne noce, zwłaszcza zimą, a opady są skąpe i nieregularne. Dieta jest urozmaicona, z dużym udziałem roślin: zawartość żołądków stanowią nasiona, owady, odchody zwierząt gospodarskich i resztki kręgowców, takich jak ptaki i gady.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Tiliqua multifasciata* jest niewielka. Opiera się ona na bliskich krewniakach *Tiliqua occipitalis* i *Tiliqua rugosa*, pochodzących z podobnych suchych regionów, oraz na *Tiliqua scincoides*; wymiary terrarium, temperatury, strefa UVB i długość ciąży zostały zapożyczone od nich.

Gatunek jest naziemny i niewiele się wspina, więc najważniejsza jest powierzchnia dna. Terrarium o wymiarach 150 × 60 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość) to rozsądne minimum dla pary; dla pojedynczego zwierzęcia minimum to 120 × 60 × 45 cm. Większe jest lepsze, ponieważ zwierzę dużo się przemieszcza w ciągu dnia.

Podłoże może stanowić mieszanka piasku i gliniastej ziemi, która głębiej zatrzymuje nieco wilgoci, przykryta suchymi liśćmi i trawą. Umieść kilka kryjówek z kory lub rur, płaski kamień pod lampą grzewczą i niską, stabilną miskę z wodą. Terrarium musi mieć pokrywę, ponieważ zwierzę potrafi wspiąć się po wystroju. Zadbaj o dobrą wentylację bez przeciągów.

Latem zwierzęta można trzymać na zewnątrz w wybiegu zabezpieczonym przed podkopaniem, ze słońcem, cieniem i suchym schronieniem, gdy pogoda na to pozwala.

Czytaj więcej: Światło i UVB

TEMPERATURA

Terrarium musi mieć wyraźny gradient. Miejsce do wygrzewania pod lampą punktową powinno mieć temperaturę powierzchni 37-40 °C, a w pozostałej części terrarium w dzień powinno być 21-29 °C, najchłodniej po przeciwnej stronie. W nocy światło się wyłącza, a temperatura może spaść do 18-24 °C. Dodatkowe ogrzewanie nocą jest potrzebne tylko wtedy, gdy temperatura w pomieszczeniu spada poniżej 18 °C; użyj wtedy promiennika ceramicznego, który nie świeci.

Podłącz źródło ciepła do termostatu i mierz temperaturę termometrem na podczerwień w miejscu wygrzewania oraz termometrami cyfrowymi po obu stronach. Nigdy nie używaj kamieni grzewczych z wbudowaną grzałką, ponieważ mogą powodować oparzenia. Płaski kamień nagrzewany przez lampę daje ciepło zarówno z góry, jak i od spodu. Zimowanie nie zostało udokumentowane dla tego gatunku w niewoli, ale w naturze zimowe noce są zimne.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z suchych regionów i dobrze czuje się przy wilgotności powietrza 20-40 %. Utrzymuj suche podłoże i dobrą wentylację, ponieważ stała wilgoć w podłożu może powodować infekcje grzybicze brzucha i stóp.

Podawaj świeżą wodę w stabilnej, niskiej misce i często ją wymieniaj. Linienie zachodzi kilka razy w roku, często dużymi płatami; jeśli resztki wylinki pozostają na palcach i ogonie, pomoże letnia kąpiel lub lekko wilgotna kryjówka.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek żyje w silnym słońcu, więc terrarium musi mieć mocne oświetlenie i UVB przez 8-12 godzin dziennie. Zapewnij UVB odpowiadające strefie Fergusona 3, z indeksem UV około 3 w miejscu wygrzewania. Zwierzęta otrzymujące UVB mają wyższy poziom witaminy D we krwi niż zwierzęta otrzymujące wyłącznie suplementy.

Użyj świetlówki UVB pokrywającej około połowy długości terrarium i wymieniaj ją zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ emisja UVB spada, nawet jeśli światło wygląda tak samo. Między świetlówką a zwierzęciem nie może być szkła ani plastiku, a zwierzę nie może podejść do świetlówki bliżej niż na około 25 cm.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Tiliqua multifasciata jest wszystkożerna i w naturze zjada dużo pokarmu roślinnego: nasiona i części roślin, ale także owady i padlinę. W niewoli dieta musi być urozmaicona. Podawaj zielone liście, chwasty i kwiaty, a do tego owady, takie jak karaczany, szarańcze i jedwabniki, ślimaki oraz od czasu do czasu trochę chudego mięsa lub jajko. Owoce mogą stanowić najwyżej jedną dziesiątą diety. Młode zwierzęta potrzebują więcej pokarmu zwierzęcego niż dorosłe, a u dorosłych co najmniej połowę pokarmu powinny stanowić warzywa.

Posypuj pokarm wapniem oraz suplementem witaminowo-mineralnym. Młode poniżej 3 miesięcy karm codziennie, młodzież w wieku 3-8 miesięcy trzy razy w tygodniu, a dorosłe raz lub dwa razy w tygodniu. Dorosłe zwierzęta łatwo tyją, więc obserwuj sylwetkę i wagę i w razie potrzeby ograniczaj porcje. Nie podawaj awokado, cebuli ani cytrusów i używaj tylko ślimaków z miejsc, gdzie nie stosuje się środków na ślimaki.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest spokojny i osiadły i przyzwyczaja się do ostrożnego brania na ręce, ale nie jest zwierzęciem do noszenia. Zagrożone zwierzę syczy z otwartym pyskiem i pokazuje niebieski język. Zawsze podnoś je od spodu i podtrzymuj całe ciało. Zwierzę może ugryźć, a szczęki ma silne.

Trzymaj pojedyncze zwierzę lub parę. Nie trzymaj razem dwóch samców i nigdy nie łącz nowych zwierząt bez kwarantanny i nadzoru. Zwierzę dużo odpoczywa i potrafi przez długi czas leżeć nieruchomo w kryjówce.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płcie są do siebie podobne i nie są znane pewne cechy zewnętrzne. Określenie płci najlepiej powierzyć weterynarzowi z doświadczeniem w leczeniu gadów. Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane dla tego gatunku. Młodych zwierząt nie należy przeznaczać do rozrodu, zanim nie osiągną pełnych rozmiarów.

GODY I KOPULACJA

Zwierzęta prawdopodobnie kopulują wiosną po chłodnym okresie z krótszymi dniami, jak u blisko spokrewnionych scynków niebieskojęzycznych, a samiec podczas kopulacji trzyma samicę za kark. Para musi mieć dużo miejsca i kryjówek, aby samica mogła się oddalić. Wyjmij samca, jeśli gryzie lub prześladuje samicę.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek rodzi żywe młode, 2-10 w miocie. Samica prawdopodobnie rodzi najwyżej jeden miot w roku. Przez całą ciążę musi otrzymywać obfity pokarm i wapń, ale tuż przed porodem często je mniej. Zapewnij jej dodatkowe ciepłe miejsce i spokojne terrarium.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Ciąża trwa prawdopodobnie 3-4 miesiące. Samica musi mieć miejsce do wygrzewania, UVB i urozmaicony pokarm, a w terrarium musi panować spokój. Młode zwykle zjadają błony płodowe po urodzeniu.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są w pełni rozwinięte w chwili narodzin, mają około 7 cm od pyska do kloaki i niecałe 20 g wagi i radzą sobie same. Oddziel je od matki i trzymaj w terrarium z suchym podłożem, kryjówkami, ogrzewaniem i UVB. Karm je codziennie małymi owadami, ślimakami i posiekanymi warzywami, posypanymi wapniem. Młode zwierzęta potrzebują więcej pokarmu zwierzęcego niż dorosłe. Tempo wzrostu w niewoli nie jest udokumentowane.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z warunków utrzymania. Typowe z nich to:

- Metaboliczna choroba kości przy niedoborze wapnia, witaminy D lub UVB. Powoduje miękkie szczęki i krzywe kończyny.
- Problemy z linieniem, gdy resztki wylinki pozostają na palcach i ogonie.
- Infekcje grzybicze i skórne brzucha i stóp przy stałej wilgoci w podłożu.
- Otyłość przy zbyt dużej ilości pokarmu, zwłaszcza nadmiarze białka i tłuszczu.
- Roztocza i kleszcze, zwłaszcza u zwierząt z natury.
- Infekcje dróg oddechowych przy zbyt niskich temperaturach i przeciągach.

Nowe zwierzęta poddawaj kwarantannie przez co najmniej miesiąc. Zwierzę dobrze ukrywa chorobę, więc skontaktuj się z weterynarzem z doświadczeniem w leczeniu gadów w razie zmiany apetytu, utraty wagi, wydzieliny z nosa lub oczu albo obrzęków.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.